

ЛІТЕРАТУРА

1. Алфімов Д. В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження // Педагогічні інновації: ідеї, реалізації, перспективи : зб. наук. праць / ред. кол. Л. І. Даниленко та ін. Київ : Логос, 2010. С. 158 – 160.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : посіб. / за заг. ред. О. Огієнко. Київ. 2015. 314 с.
3. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа. 2018. 176 с.
4. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи / Pedagogical innovation: ideas, reality. URL: <https://scholar.google.com/citations?user=Hbb8XNkAAA&hl=ru> (дата звернення 25.02.2024).

*Людмила СОЛОДОВНИКОВА,
викладач-методист, вищої кваліфікаційної категорії
Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради,
м. Кременчук*

ІННОВАЦІЙНІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Реформування системи освіти України в напрямку інтеграції в освітній європейський простір передбачає розробку та впровадження інноваційних освітніх систем і технологій. Освітні технології забезпечують системність, цілеспрямованість, ефективність, результативність, рівень реалізації технологічного підходу і є одним із найважливіших критеріїв, за яким визначаються конкурентоспроможність та престиж закладу освіти його

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

діяльності. Використання технологій навчання – це створення моделі успішного навчання кожного учня.

Загальна мистецька освіта гармонійно поєднує навчання, виховання і розвиток особистості; вона має сформувати у школярів прагнення і здатність до художньо-творчої самореалізації, підготувати їх до активної участі у соціокультурному житті, до подальшої художньої самоосвіти і духовного самовдосконалення. Мистецька освіта є посередником між суспільно значущими культурними цінностями й особистісними цінностями людини, які детермінують її світоглядні орієнтації, визначають художні інтереси та потреби, естетичні смаки й ідеали.

Інноваційні художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва, дозволяють реалізувати основні завдання навчальної програми та виховати творчу, естетично розвинену особистість школяра. Для того щоб розвивати творчі здібності учнів під час викладання предметів циклу мистецтва, учителю потрібно на уроках створювати захопливу емоційно піднесену атмосферу, правильно підбирати тип проведення уроку, методи навчання, доречно застосовувати інноваційні художньо-педагогічні технології, художні техніки. Тоді кожен учень зможе відчути себе маленьким митцем, творчою особистістю, людиною, причетною до мистецтва.

Вчитель на уроках мистецтва розкриває сутність технології створення ситуації успіху як основи розвитку інноваційної особистості, що забезпечують ефективність її практичної реалізації. Технологія створення ситуації успіху відповідає особистісно зорієнтованому підходу у вихованні учнів, базується на психологічних механізмах формування особистості, безпосередньо пов'язана з її природною активністю.

У сучасному інформаційному суспільстві надзвичайно виросла роль віртуальних комунікацій. У цьому контексті в умовах глобального світу соціалізація особистості повинна включати володіння новою інформаційною культурою, що забезпечує можливість отримання та обміну інформацією за допомогою сучасних інформаційних технологій. Застосовувані сьогодні

мультимедійні технології дуже різноманітні і використовуються у всіх сферах життя. Художньо-педагогічні медіатехнології передбачають поєднання мистецьких цінностей і засобів масових комунікацій, будуються на естетичних аспектах мови медіатекстів. Вони стимулюють творчу самореалізацію особистості у сфері медіа (фотографія, звукозапис, комп'ютерна графіка, відео, веб-дизайн тощо). Застосування вчителями художньо-педагогічних технологій у шкільній освіті сприяє використанню учнями мистецтва у житті, зокрема змістовному дозвіллі, що відкриває їм вікно у світ художніх цінностей, розширює горизонти розуміння культур усіх народів, країн, епох. У цьому унікальна соціальна цінність і самого мистецтва, і технологій виховання мистецтвом.

Діяльність вчителів мистецьких дисциплін, відповідно до Концепції загальної мистецької освіти, є виховання в учнів ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва, розвиток художньої свідомості, здатності до художньо-творчої самореалізації, потреби в духовному самовдосконаленні, а також формування естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду особистості.

Художньо-педагогічна технологія, це теоретично і методично обґрунтований спосіб організації навчально-виховного процесу, спрямованого на оптимальне досягнення цілей мистецької освіти в єдності навчання та естетичного виховання учнів.

Структура художньо-педагогічних технологій включає: людські ресурси (емоційно забарвлена суб'єктна взаємодія вчителя та учнів, палітра форм і методів організації різних видів художньо творчої діяльності учнів); художньо-інтелектуальні ресурси (твори мистецтва, художні знання, ідеї, смисли, цінності); технічні ресурси (аудіовізуальні, комп'ютерні тощо).

Організація і формування ціннісно-сислової сфери особистості та розвиток ключових, предметних і міжпредметних компетентностей за допомогою гнучкого управління та коригування спільних дій учителя та учнів відповідно до педагогічної ситуації є результатом такої взаємодії.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Складові системних художньо-педагогічних технологій: концепція – вихідних науково-теоретичних підходів і принципів, які враховують специфіку педагогіки мистецтва; цілепокладання, детерміноване функціями загальної мистецької освіти й сучасними соціокультурними вимогами; – змістова частина, що поєднує навчання мистецтву та естетичне виховання; – процесуальна частина, спрямована на організацію навчально-виховного процесу на уроках мистецтва та в позаурочний час; форми й методи діяльності вчителя з керування суб’єктною взаємодією у процесі засвоєння учнями художнього матеріалу; види і способи діяльності школярів у процесі опанування мистецтва; діагностика й оцінювання досягнень – результатів загальної мистецької освіти; корекційна діяльність учителя (щодо перманентних змін у рівнях досягнень учнів відповідно до запланованих результатів – освітніх вимог).

Виділяємо класифікацію художньо-педагогічних технологій: інтегративні; ігрові; проблемнопошукові; сугестивні та естетотерапевтичні; музейні; медіатехнології.

Вибираючи в своїй роботі певну художньо-педагогічну технологію, її компонування, поєднання різних форм, методів, прийомів керування діяльністю учнів, вона має відповідати меті загальної мистецької освіти та естетичного виховання, завданням, і драматургії конкретного уроку чи позаурочного виховного заходу, змісту теми, рівням підготовленості учнів.

Інтегровані уроки мають значні резерви щодо регуляції і саморегуляції психофізіологічного стану учнів. Завжди варто пам’ятати, що колір і звук – це жива енергія, а високохудожні твори мають значний енергетичний потенціал. Визначають багато видів естетотерапії, з-поміж них доцільно виокремити (за видами мистецтва) такі: арттерапія (використовує діяльність малювання і ліплення – роботу з глиною і пластиліном; властивості кольорів в їх дії на емоційнопсихічні стани); музикотерапія (використовує індивідуальний, ансамблевий і хоровий співи, активне і пасивне слухання музики); драмотерапія або інший варіант назви імаготерапія (застосовує театральні засоби, рольові

ігри, пантоміми, драматизації, перформанси); хореотерапія або кінезитерапія (спирається на танцювальну діяльність, імпровізацію рухів під музику; зокрема це евритмія, розроблена у вальдорфській педагогіці, корекційна ритміка, логоритмічна пластика).

Інноваційні художньо-педагогічні технології є системоутворюючими для курсів „Мистецтво” і „Художня культура”, які вивчаються в основній школі як базові й мають на меті розвиток ключових, предметних і міжпредметних компетентностей школярів.

Інноваційні технології в галузі мистецтва, мають ще й додаткові резерви для нарощування мистецьких знань та уявлень учнів, зростання їх художньої складності, духовно-світоглядної та емоційно-естетичної наповненості. Це відбувається завдяки інтегративним технологіям. Диференціація в мистецькій освіті спрямована на те, щоб бачити різне: музика – часове мистецтво, а живопис – просторове; хореографія – процесуально-динамічне мистецтво, а скульптура – статичне, театр – конкретно-образне мистецтво, архітектура – абстрактне. Використання інноваційних методів спрямовано на встановлення спільних ознак між різними видами мистецтв.

Застосування інноваційних технологій на уроках мистецтва – необхідність, пов’язана зі специфікою предмету. Надзвичайно інформаційно насичений навчальний матеріал та невелика кількість годин, відведена на його вивчення, вимагає від учителя особливих підходів до організації навчального процесу, використання сучасних методик, які допомагають вирішити цю проблему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдієвський А. Т. Мистецька освіта в системі формування педагога ХХІ століття. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. Вип. 1 (6). Київ : НПУ, 2004. С. 4-5.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

2. Аристова Л. С. Інноваційні технології викладання інтегрованих курсів освітньої галузі „Мистецтво”. Луганськ: Луганський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 2012. 259 с. (Серія „Педагогічні науки” Вісник). с. 20-28.

3. Бондаренко А. В. Інтерактивні технології в контексті професійної підготовки майбутніх учителів музики засобами мультимедіа. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін.]. Умань : ПП Жовтий, 2011. Вип. 36. С. 83-87.

4. Бухнієва О. А., Банкул Л. Д. Потенціал інноваційних технологій у мистецькій освіті. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/26.pdf

5. Левченко А. В. Використання інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва: Посібник для системи післядипломної педагогічної освіти. Черкаси: ОПОПП, 2014. 56 с.

6. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. Харків: „Друкарня Мадрид”, 2015. 178 с.

7. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2008. 274 с.

8. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.